

5. Závěr

Cílem zpracování této publikace bylo zjistit, která území kraje se významně liší od průměru kraje, v jakých tematických oblastech byly zjištěny největší vnitrokrajské rozdíly a zda jsou tyto rozdíly větší nebo menší než v jiných krajích.

Při hodnocení vnitroregionálních rozdílů jsme vycházeli z dostupnosti statistických dat a jejich skladebnosti. Kraj byl analyzován v členění na nové územně správní celky tzv. správní obvody obcí s rozšířenou působností. Tam, kde údaje nebyly v tomto členění dostupné bylo využito regionální členění do úrovně okresů. Pro ucelený obraz na problematiku života v kraji bylo nutno vycházet i z údajů, kterými statistika nedisponuje a přebírá je od ostatních státních orgánů a institucí.

Co ovlivňuje regionální a vnitroregionální diference v jednotlivých územních celcích:

Z hlediska územně správního – k 31. 12. 2005 bylo v Moravskoslezském kraji 299 obcí, z toho se statutem města 39. Obce jsou rozděleny do 624 částí. V obcích kraje žilo 1 250 769 obyvatel. Počet obcí v jednotlivých správních obvodech se lišil vzhledem k rozdílné rozloze těchto obvodů. Největší počet obcí mají obvody Opava (41), Frýdek-Místek (37) a Bruntál (31). Dva správní obvody měly pouze po dvou obcích a to Bohumín a Český Těšín. Dále pak Karviná a Orlová mají shodně čtyři obce.

Z hlediska demografického – ve srovnání s rokem 2000 měl kraj v roce 2005 o 14 514 obyvatel méně. Pro demografický vývoj posledních let je charakteristický úbytek počtu obyvatel jak přirozenou měnou, tak i záporným saldem migrace. Proti roku 2000 se počet obyvatel kraje snížil o 1,1 %. Ke zvýšení počtu obyvatel ve sledovaném období došlo pouze u tří správních obvodů ORP a největší přírůstek obyvatel byl u správního obvodu ORP Frýdlant nad Ostravicí o 2,1 %. Naproti tomu největší úbytek obyvatel byl ve správních obvodech ORP Orlová (-2,7 %) a Rýmařov (-2,5 %).

Z hlediska regionální ekonomiky – v Moravskoslezském kraji mělo své sídlo koncem roku 2005 přes 229 tisíc ekonomických subjektů. Jejich celkový počet se každoročně zvyšoval. V přepočtu na 1 000 nejvyšších hodnot v tomto ukazateli dosahují správní obvody reprezentované krajským městem Ostravou a okresními Bruntálem, Opavou, Novým Jičínem a z dalších pak Frýdlant nad Ostravicí, Frenštát pod Radhoštěm a Rýmařov. Naopak nejnižší jsou v okrese Karviná oblasti s vysokou nezaměstnaností – správní obvody Orlová, Karviná, Bohumín, Havířov. Sídla podniků s počtem zaměstnanců největších se nacházejí ve velkých správních obvodech, především v Ostravě.

Podle správních obvodů se podíly zemědělské půdy pohybují u 13 SO nad průměrnou úroveň kraje (51,2 %). Nejvyšší podíl zemědělské půdy je u správních obvodů Kravaře, Bílovec a Nový Jičín. Naopak nejnižší je zastoupení zemědělské v celkové výměře půdy u správních obvodů Frýdlant nad Ostravicí a Jablunkov. U obou je dominantní podíl půdy lesní, která je převládající nad zemědělskou také u správních obvodů Bruntál, Rýmařov a Třinec. Vysoké podíly (čtvrtina až více než třetina rozlohy) ostatních a zastavěných ploch dokládá, jak silně urbanizované a industrializované je území správních obvodů Karviná, Ostrava, Bohumín, Orlová a Havířov. SO Bohumín je výjimečný tím, že devítinu jeho rozlohy tvoří vodní plochy. V absolutní hodnotě mají nejvíce (přes 20 tis. ha zemědělské půdy) správní obvody Opava (36,2 tis. ha), Krnov, Bruntál a Frýdek-Místek. Obdobně lesní půdy více než 20 tis. hektarů je na území SO Bruntál (29,4 tis. ha), Krnov a Frýdlant nad Ostravicí.

Počet a struktura sledovaných stavebních firem se v kraji za sledované období let 2000 – 2005 mírně měnila. Počet firem se postupně zvyšoval, zvláště v posledních dvou letech, s tím rostl ještě výrazněji i vykazovaný objem stavebních prací podle dodavatelských smluv – „S“ prací. Průměrná velikost stavebních firem – měřeno počtem zaměstnanců – však klesala a tím i mírně klesla ve sledovaném období celková zaměstnanost v tomto sektoru. Rozhodující část stavebních prací „S“ zabezpečovaly a nadále zabezpečují krajské firmy se sídlem v Ostravě, které se na celokrajské stavební produkci podílejí z 62,5 % (rok 2005), a které rovněž ve sledovaném období zaznamenaly nejdynamičtější rozvoj.

Moravskoslezský kraj díky své poloze a rozmanité přírodě může poskytnout širokou škálu možností pro výlety, trávení dovolené a další rekreační vyžití. Na území kraje jsou jak zajímavé krajinné útvary (Beskydy, Jeseníky, Poodří), městské památkové rezervace (např. Štramberk, Nový Jičín), historická sídla (např. hrad Sovinec, Slezskostravský hrad, Raduňský zámek, zřícenina hradu Hukvaldy, zámek v Hradci nad Moravicí, v Bruntále, Frýdku-Místku a další), tak i významné lázně (Karlova Studánka, Klimkovice, Darkov). To vše vytváří podmínky pro rozvinutý cestovní ruch. Ten se neobejde bez vyvážené struktury hromadných ubytovacích zařízení. Valná část ubytovacích kapacit je koncentrována v široké oblasti horských a podhorských pásem Jeseníku a Beskyd. Největší kapacity hromadných ubytovacích zařízení má Rýmařovsko, Frýdlantsko, Bruntálsko a Frýdecko-Místecko (cca polovinu celokrajské kapacity). Naopak nejmenší ubytovací kapacity registrované v třídění podle obvodu obcí s rozšířenou působností jsou na Bílovecku, Bohumínsku, v obvodech Orlové a Kravař.

Z hlediska sociálního – z celkového počtu trvale obydlených domů tvořily podle výsledků sčítání lidu, domů a bytů 83,5 % rodinné domy. Nejvyšší byl podíl rodinných domů na domovním fondu ve správních obvodech Kravaře, Jablunkov a Hlučín, nejmenší ve správním obvodu Karviná.

V průběhu 90. let byl v Moravskoslezském kraji zaznamenán pokles míry ekonomické aktivity (vyjádřené podílem počtu ekonomicky aktivních na obyvatelstvu 15letém a starším) o 5,8 bodu na 60,0 % v roce 2001. V uvedeném období se vlivem restrukturalizace zhoršuje situace na trhu práce, omezována je ekonomická aktivita důchodců. Řada mladých lidí využívá možnosti studovat a odkládá vstup do pracovního procesu. Pokles míry ekonomické aktivity se projevil ve všech správních obvodech Moravskoslezského kraje, avšak s rozdílnou intenzitou, která je dána zejména odvětvovým členěním zaměstnanosti, atraktivitou území pro investory, ale i věkovou skladbou obyvatel. V největším rozsahu klesla hodnota tohoto ukazatele ve správních obvodech Rýmařov a Bílovec.

Z hlediska životního prostředí – ekologická stabilita krajiny byla zařazena mezi ukazatele pro multikriteriální hodnocení postavení správních obvodů v rámci kraje vzhledem k tomu, že porovnává rozlohu ploch ekologicky pozitivně využívaných (sady, zahrady, louky a pastviny, lesní pozemky a vodní plochy) s plochami ekologicky negativně využívanými (orná půda, zastavěné a ostatní plochy). Výrazně nejpříznivější ekologickou stabilitu má správní obvod Rýmařov a Frýdlant nad Ostravicí a dále pak Jablunkov. K ekologicky nestabilním územím se řadí správní obvody Kravaře, Bílovec a Bohumín. V Moravskoslezském kraji neexistuje žádný národní park. Chráněné krajinné oblasti (CHKO), které jsou jediným zástupcem velkoplošných chráněných území v kraji, jsou tři o celkové výměře 93 978 ha.